

MARJA VAN DER LINDEN

Loïs



Marja van der Linden

# Loïs

*Spiegelserie*



Zomer & Keuning

# 1

HET WAS HALF JUNI. NADAT APRIL EN MEI VOORAL REGEN EN KOU HADDEN gegeven en het eerder herfst had geleken dan lente, was het weer begin juni omgeslagen, en nu scheen al twee weken achter elkaar de zon. De natuur leek de matige start van het voorjaar goed te willen maken en liet haar mooiste kleuren zien. Een grote diversiteit aan hoge en lage bloeiers sierde de tuinen.

De zon had niet alleen een positieve invloed op de temperatuur, maar ook op het humeur van menigeen. Het leek wel alsof iedereen bij zonnig weer veel vriendelijker was.

Loïs keek naar de mensen die voorbijfietsten en die bijna allemaal vrolijk keken. Ze voelde zichzelf ook een stuk prettiger dan de afgelopen maanden. Ze had daarin weinig in de tuin kunnen werken, en het grauwe weer zorgde ervoor dat ze soms al om vijf uur het licht aan moest doen. Het weer had ook zijn weerslag gehad op de kinderen, die kribbiger waren dan anders. Of misschien kwam dat wel omdat zij prikkelbaarder was dan anders.

Sinds het plotselinge overlijden van haar vader begin januari was er een vage onrust haar leven binnengeslopen. Ze had daardoor met nog meer verlangen dan anders uitgekeken naar het voorjaar. Bezig zijn in de grote tuin achter hun huis hielp haar altijd om haar gedachten te verzetten. Op haar knieën, met haar handen in de vruchtbare, zwarte grond, genoot ze altijd van de geur die uit de wat vochtige aarde opsteeg, en van het prettige gevoel dat ze altijd kreeg van haar wroetende vingers in de grond. Het was alsof dan alle warri-ge gedachten in haar hoofd tot rust kwamen, alsof het ordenen van de tuin ook orde schiep in haar hoofd.

Maar na een paar veelbelovende zonnige weken in maart was begin april de regen met bakken uit de lucht komen vallen, en het leek wel alsof dat niet meer opgehouden was tot eind mei. Van werken in de tuin was geen sprake geweest, en Loïs had haar vertier binnen moeten zoeken. Hoewel ze normaal gesproken geen ster was in poetsen, had ze om haar onrust te verdrijven het hele huis met bezemen gekeerd. Ze had daarna allerlei klusjes gezocht, had de wc voorzien van nieuwe tegels, had de slaapkamer van Sem behangen met zijn favoriete Cars-behang, had de muren van de badkamer opnieuw gesausd

en was zelfs begonnen de bergzolder boven de garage op te ruimen. Ze was daarbij dingen tegengekomen waarvan ze niet eens meer wist dat ze die hadden. Een cursus Frans, waar Marcel ooit eens aan was begonnen – maar ze vermoedde dat hij nooit verder was gekomen dan de eerste cd. Zakken met kleding die ze niet meer paste, omdat ze na de geboorte van de jongste twee kinderen een paar kilo zwaarder was gebleven. Oude motorkleding van Marcel, die hij nooit meer droeg omdat hij geen motor meer had, maar die hij niet weg had willen doen onder het mom van: ‘Wie weet, ooit nog eens...’ Ze was dozen vol met oude schoolboeken tegengekomen. Ze had zelfs nog een agenda gevonden van haar laatste jaar op de middelbare school. Ze had geglimlacht bij de herinneringen die sommige al lang vergeten namen bij haar opgeroepen hadden, en had even wat heimwee gevoeld naar een tijd waarin alles zo veel simpeler had geleken dan nu.

Nu liep ze hier in het zonnetje en was ze op weg naar de school van Isabel en Sem, waar ze één middag in de week leesmoeder was voor groep 3 en 4. Anne en Koen zaten beiden op het vwo en kregen eind deze week al vakantie, de basisscholen in deze regio zouden hun deuren eind volgende week sluiten. Loïs had een uitnodiging gekregen om ter afsluiting van het schooljaar met alle leesmoeders en klussenvaders – en leesvaders en klussenmoeders – op vrijdagochtend bijeen te komen voor koffie met gebak, en daar was ze nu naar op weg.

Ze wilde oversteken toen er net een begrafenisstoet aan kwam rijden. Ze bleef wachten tot hij voorbij was, en keek naar de voorste glanzende zwarte wagen waarin een eikenhouten kist lag die overdekt was met grote bloemstukken. Ze voelde een steek in haar hart. Dat was net zo’n soort kist als waar haar vader in gelegen had. Nu alweer bijna een halfjaar geleden. Ging die pijn dan nooit voorbij?

Langzaam wandelde ze weer verder, waarbij haar gedachten teruggingen naar haar vader. Hij was bedrijfsleider geweest bij een steeds groter wordend aannemersbedrijf. Anouk, Loïs’ vijf jaar jongere zus, had haar man Jos daar leren kennen; hij was de zoon van de eigenaar. Zes jaar geleden waren Anouk en Jos getrouwd, ze hadden inmiddels twee kinderen: Jelle van vijf en Jurre van drie. Ze woonden in een buitenwijk van Arnhem in een prachtige bungalow.

Anderhalf jaar geleden had Jos het bedrijf van zijn vader overgenomen, en was daarmee dus de baas van zijn schoonvader geworden. Loïs' vader had zich daar niet prettig onder gevoeld, maar op zijn leeftijd was het niet eenvoudig om nog van baan of van werkgever te veranderen. Dus was hij met Jos overeengekomen dat hij vervroegd met pensioen zou gaan. 'Ik ben nu tweeeenzestig, heb altijd hard gewerkt, en mijn vrouw heeft veel alleen moeten zitten. Ik ben blij dat ik van Jos de gelegenheid heb gekregen om nu meer tijd voor mijn vrouw te hebben, en om meer van de kleinkinderen te kunnen genieten dan ik van mijn kinderen heb kunnen doen,' had hij bij zijn afscheidsreceptie gezegd.

Van het bedrijf had hij twee vliegtickets voor een zelf uit te kiezen bestemming gekregen. Daarmee was hij van half oktober tot eind november samen met zijn vrouw vijf weken naar Canada geweest, waar een neef van hem woonde die hij sinds diens emigratie niet meer gezien had. Die reis was hun goed bevallen en smaakte naar meer, en er stond al een nieuwe reis op het programma, dit keer naar Zuid-Afrika, toen Loïs' vader eind december plotseling met ernstige hartklachten opgenomen moest worden in het ziekenhuis. Hij bleek een flink hartinfarct gekregen te hebben, en er volgden allerlei onderzoeken waaruit bleek dat een van zijn kransslagaders in slechte staat was. Een volgend hartinfarct begin januari werd hem fataal, ze hadden zelfs geen afscheid van hem kunnen nemen.

Loïs' moeder was zo kapot geweest van verdriet dat ze de eerste tijd niet alleen had kunnen zijn. Anouk was in overleg met Jos een paar weken bij haar moeder ingetrokken en ze had de kinderen meegenomen, zodat die voor de nodige afleiding konden zorgen. De band tussen Anouk en haar moeder was daarna nog hechter geworden dan die al was, terwijl de dood van haar vader Loïs had beroofd van het maatje uit haar jeugd.

Loïs was altijd een vaderskind geweest, in tegenstelling tot Anouk, die met hun moeder twee handen op één buik was. Anouk was de mooie, aantrekkelijke dochter die haar moeder zich altijd gewent had. Waar Loïs een wat kleurloos kind was geweest, was aan Anouk al vroeg te zien dat ze een beauty zou worden. Anouk had al snel rondingen op belangrijke plekken, terwijl Loïs tot aan de bevalling van haar eerste kind nauwelijks borsten en billen had gehad. Anouk had een zandloperfiguur, Loïs had een jongensachtig

rechttoe-rechtaanfiguur, nog steeds, al waren de extra kilo's na haar laatste bevalling wel op de juiste plaatsen blijven zitten. Anouk vond het heerlijk als haar moeder haar mooi maakte met allerlei ingewikkelde vlechten in haar lange haar, terwijl Loïs als kind het liefst zo'n kort mogelijk kapsel had, dat ze na het douchen alleen maar af hoefde te drogen. Anouk hield van jurken met tierelantijntjes, Loïs droeg het liefst een spijkerbroek en een sweater. Anouk was een dwingeland die van haar moeder altijd haar zin kreeg, terwijl Loïs gauw tevreden was en een hekel had aan ruzie. Anouk was een poppenmeisje, terwijl Loïs het liefst buiten speelde of in de vakanties met haar vader meegang naar een karwei, waar ze op heftrucks mee mocht rijden.

Toen Loïs naar de eindexamenklas van de havo ging, had haar vader haar weleens toevertrouwd dat hij hoopte dat Loïs na de havo naar de hts zou gaan, en dat zij samen met hem een eigen bedrijf zou starten. Maar dat had Loïs toch niet zien zitten. De verantwoordelijkheid voor zo'n bedrijf trok haar niet, al helemaal niet als ze zag dat haar vader alleen al als bedrijfsleider zo'n beetje dag en nacht met zijn werk bezig was. Nee, ze wilde wel verder leren na de havo, maar niet naar de hts. Uiteindelijk was haar keuze op de pabo gevallen met de bedoeling lerares te worden, het liefst op een school voor moeilijk lerende kinderen. Ze had altijd al iets met kinderen gehad, paste geregeld op de kinderen van de burens, en wilde later graag een groot gezin. Haar vader was aanvankelijk wel teleurgesteld geweest dat zijn wens niet uitkwam, maar hij had zich neergelegd bij haar keuze. Gelukkig had het hun relatie niet negatief beïnvloed en waren ze maatjes gebleven, tot het laatst toe.

Toen Loïs achttien was, was ze Marcel Terhorst tegengekomen op een camping in Frankrijk. Ze viel als een blok voor hem. Marcel was bijna zes jaar ouder dan zij en zag er goed uit. Hij had op zijn twintigste de mts afgerond en werkte sindsdien als constructietekenaar bij een constructiebedrijf in Delft. Hij woonde nog bij zijn ouders, maar was eraan toe een gezin te stichten.

Loïs begreep niet hoe iemand als Marcel verliefd op haar kon worden, maar ze dronk zijn liefde en aandacht met volle teugen in. Toen ze bijna een jaar verkering hadden, had hij haar ten huwelijk gevraagd. Loïs had ondanks haar nog jonge leeftijd volmondig ja gezegd. 'Maar je studie dan?' hadden haar

ouders tegengeworpen. 'Je moet nog twee jaar.' Loïs had daar vrij luchtig over gedaan. 'Die pak ik volgend jaar wel weer op.'

Marcel zocht en vond een baan in Arnhem, omdat Loïs niet in de Randstad wilde wonen. Ze kochten een wat verwaarloosd maar schattig klein huisje in de buurt van Nijmegen, trouwden in september van datzelfde jaar en genoten van elkaar en van het huisje-boompje-beestjeleven. Loïs was de eerste maanden vooral bezig met het op orde brengen van hun woning. Marcel renoveerde samen met Loïs' vader de keuken en de badkamer, en Loïs leerde met veel plezier tegelen, verven en behangen. Ze had haar opleiding opgeschort tot het jaar daarna.

Maar zover kwam het niet meer, omdat Loïs al snel zwanger werd. Anne werd in juli geboren na een voorspoedige bevalling. Als Loïs naar haar dochter keek, begreep ze niet dat er zoiets moois uit haar hoekige lijf kon komen. Ze kon geen genoeg krijgen van Annes ronde bolletje, met de samengeknepen oogjes, de tuitende lipjes, de kuiltjes in de roze wangen, de snoezige oortjes, kortom: Loïs was weer verliefd, maar nu op haar dochter. En Marcel was net zo verliefd. De keuze tussen het weer oppakken van haar studie, waarbij Anne naar een kinderdagverblijf zou moeten, of zelf de zorg voor haar baby op zich nemen, vond Loïs niet moeilijk. Dit liet ze zich niet afnemen, ze wilde zélf degene zijn die het eerste lachje, de eerste woordjes en de eerste stapjes van haar dochter zou zien. Marcel had er geen bezwaar tegen, hij verdiende genoeg om van rond te komen.

Zoon Koen deed twee jaar daarna zijn intrede in hun leven, en Loïs had het een paar jaar op haar manier druk met twee kleintjes. Ze verhuisden naar een ruime hoekwoning in Arnhem, met een grote tuin erbij, waar Loïs haar hart helemaal in kwijt kon. Haar ouders vonden het heerlijk dat nu beide dochters in de buurt woonden, en dat ze nu de kleinkinderen wat vaker zagen.

Toen Koen naar de basisschool ging, begon het bij Loïs weer te kriebelen en verlangde ze ernaar om nog een keer het wonder van zwanger zijn mee te maken. Het jaar daarop werd Isabel geboren, en twee jaar daarna Sem. Er waren maar drie slaapkamers op de eerste verdieping, maar het huis had gelukkig een grote zolder die tot dan toe alleen maar als bergruimte gediend had. Loïs' vader had tijdens de bouwvakvakantie op die zolder twee dakka-

pellen neergezet, en daarna twee prachtige slaapkamers gemaakt voor Anne en Koen. Omdat door die verbouwing de berging verviel, had hij op de garage een zolder gemaakt, die met een vlizotrap bereikbaar was en nu als berging gebruikt werd.

Ja, pap had in huis een hoop voor haar en Marcel gedaan, en van een betaling had hij nooit willen weten. 'Je weet dat ik het met liefde doe,' zei hij altijd. Loïs had het hem ook zo gegund dat hij en mam samen van een onbezorgde oude dag konden genieten. Maar zijn plotselinge dood had die droom ruw verstoord.

Ze was inmiddels bij de school aangekomen. In de algemene ruimte waren leden van de oudercommissie al bezig met het klaarzetten van de stoelen en tafels.

'Kan ik nog iets doen?' vroeg Loïs.

'Graag. Wil jij de gebaksschoteltjes op die tafel daar zetten? De bakker komt zo meteen drie verschillende taarten brengen, dan kan iedereen zelf kiezen wat hij wil. De schoteltjes staan in een krat op het aanrecht, vorkjes liggen er ook bij.'

Loïs deed wat haar gevraagd was. Ze luisterde naar de geluiden die uit de diverse lokalen kwamen, hoorde zelfs dingen die zij ooit op school had gehad toen ze nog jong was: 'Drie keer drie is negen, vier keer drie is twaalf, vijf keer drie...' Deden ze dat nu nog steeds? Tja, wat had ze dan gedacht? Isabel had laatst, net als Anne en Koen toen die in groep 4 zaten, toch ook vol trots haar 'tafeldiploma' laten zien? Ze deden tegenwoordig veel met computers, maar juf Toos, die nog van de oude stempel was, zag blijkbaar nog steeds voordelen in het klassikaal op laten dreunen van de tafels. Zoals Loïs dat ook had geleerd. Ooit.

'Hoi Loïs,' hoorde ze een stem zeggen. Ze draaide zich om.

'Hé, Ireen. Ben je weer opgeknapt?' Ze lachte naar de vrouw die naast haar stond.

Irene Wouters, de moeder van Isabels hartsvriendin Sanne, lachte terug. 'Nou, gelukkig wel. Net toen het weer op ging knappen, kreeg ik griep. Ik heb zelfs een paar dagen op bed gelegen. Niks aan, hoor, ik snakke net als iedereen naar de zon. We hebben gisteravond dus maar besloten om dit jaar



de vakantie niet in eigen land te vieren, maar ergens naartoe te gaan waar de zon gegarandeerd schijnt.'

'En, wat is het geworden?' informeerde Loïs.

'Kreta,' was het antwoord. 'Met het vliegtuig. Sanne is door het dolle heen, dat begrijp je wel. 'Ik ga met het vliegtuig mee', roept ze wel tien keer op een dag.'

'Lekker voor jullie,' zei Loïs. 'Isabel zal wel jaloers zijn.'

'Gaan jullie nog weg?' vroeg Irene.

'Ja, eind juli krijgt Marcel vakantie, we willen dit jaar naar de Vogezen.'

'Weer kamperen?'

Loïs knikte. 'Je weet het, Marcel is helemaal verknocht aan z'n De Waard-tent. Hij heeft 'm al van de zolder gehaald en wil hem binnenkort opzetten in de tuin, om te kijken of alles nog compleet is. Alsof hij vorig jaar niet alles nagekeken heeft voor hij hem opborg...' Ze lachte.

'Die tent hebben jullie toch al een hele poos?' vroeg Irene.

'Ja, al een jaar of veertien. Maar hij ziet er nog als nieuw uit, alleen ruikt-ie nu lekkerder, naar gras en hooi en wind en zon.'

'Gaan jullie kinderen nog allemaal mee?'

'Ja, nu nog wel, maar ik denk dat Anne volgend jaar niet meer mee wil. Ze is dan zestien en op zo'n leeftijd is met je ouders op vakantie gaan waarschijnlijk niet 'cool' genoeg, of 'vet', of hoe ze dat tegenwoordig noemen.'

'Tjonge, wordt ze dan alweer zestien? Waar blijft de tijd!'

'Tja, de tijd gaat zo snel. Zelf heb je dat niet zo in de gaten, of misschien willen we dat niet in de gaten hebben. Maar aan je kinderen kun je zien dat je ouder wordt. Nog maar een paar jaar, dan wil ze haar rijbewijs halen en gaan studeren, en vliegt ze het nest uit.'

'Heeft ze al een vriendje? Tegenwoordig lijken ze daar steeds vroeger mee te beginnen.'

'Ik heb haar er nog niet over gehoord, maar dat zegt niks. Ik vertelde vroeger ook niet alles aan m'n moeder.'

Ik vertelde bijna niks aan m'n moeder, verbeterde ze zichzelf in gedachten. M'n vader wist altijd veel meer van me dan m'n moeder. Pap... Weer voelde ze een steek door zich heen gaan. Niet aan denken, dit moest een gezellige ochtend worden.

Op dat moment kwam de bakker binnen met drie taartdozen op elkaar gestapeld. 'Waar moet ik deze neerzetten?' riep hij.

Loïs haastte zich naar hem toe. 'Hier, op deze tafel.' Ze pakte de dozen een voor een aan en gluurde onder de deksels welke smaken hij had meegebracht. Mmm, ze wist nu al wat ze ging kiezen: hazelnootschuimtaart, haar favoriet. De andere twee waren een slagroomtaart en een vruchtentaart.

'Dat ziet er prima uit,' zei ze. 'Die komen wel op vanmorgen.'

'Dat is ook de bedoeling, ik heb ze niet gebakken om naar te kijken,' grapte de bakker.

Tijdens de koffie met taart keek Loïs om zich heen. Al deze mensen waren vrijwilliger op school en ondersteunden op de een of andere manier het onderwijzend personeel. Als zij Marcel niet had leren kennen, was ze nu misschien ook wel schooljuffrouw geweest, en had ze zelf bij dat personeel gehoord. Ooit had ze de wens gehad om les te geven op een school voor moeilijk lerende kinderen. Zou ze dat nu nog willen?

Opeens hoorde ze Irene zeggen: 'Heeft Sanne al verteld dat ik na de vakantie zelf ook weer naar school ga?'

Loïs keek verbaasd op: 'Nee, daar heeft ze niets van verteld. Wat ga je doen?' 'Ik liep er al een tijdje over te denken, en ik heb vorige maand de knoop doorgehakt: ik ga een yogaopleiding doen. Ik zit al zo'n jaar of vijf op yoga, en ik krijg steeds meer zin om zelf les te gaan geven. Zo'n opleiding duurt drie jaar en is het eerste jaar twee dagen per week: op dinsdag en zaterdag. Paul junior en Sanne kunnen op dinsdag na schooltijd bij mijn ouders terecht, en op zaterdag is Paul thuis, dus ik durf het wel aan.'

'Dus je stopt als leesmoeder? Jammer! Maar wat leuk voor je, en wat goed van je om op jouw leeftijd weer naar school te gaan! Vind je dat...'

Irene onderbrak haar: 'Op mijn leeftijd? Je doet alsof ik al zestig ben. Ik ben nog jonger dan jij, hoor, pas tweeëndertig!'

Loïs haalde verontschuldigend haar schouders op. 'Nou ja, ik bedoelde er niets mee. Ik vind het alleen hartstikke dapper van je.'

'Dapper? Alsof ik daar moed voor nodig zou hebben. Ik heb er alleen maar ontzettend veel zin in!' Irene maakte een gebaar met haar hoofd naar de groep mensen om hen heen en zei zacht: 'Ik heb geen zin om net als zij alleen maar gespreksstof te halen uit wat m'n kinderen beleven, of uit nieuwe

recepten en tv-programma's en het weer en... Och, nou ja, je begrijpt wel wat ik bedoel. Toch?'

Loïs wist even niet wat te zeggen. Ze schokschouderde.

Irene zag dat blijkbaar als een afwijzing, want ze zei verdedigend: 'Jij bent toch ook niet alleen maar de vrouw van Marcel en de moeder van je kinderen? Je bent toch zelf ook iemand met een eigen weg?'

'Daar heb ik eigenlijk nog nooit over nagedacht,' zei Loïs. 'Ik was denk ik altijd te druk bezig met m'n kinderen.' Nu was zij degene die dacht zich te moeten verdedigen. 'Ik heb er twee meer dan jij, dus...' Ze staarde peinzend voor zich uit en zei toen: 'Maar ik ga daar eens over nadenken, bedankt.'

Op weg naar huis dacht ze na over de woorden van Irene. Was ze dan alleen maar bezig met Marcel en de kinderen? Maar daar was toch niets mis mee? Ze vond het heerlijk om moeder te zijn, had genoten van elke zwangerschap, van hun babytijd, hun kleuter-zijn, hun toenemende zelfstandigheid. Kinderen waren in elke fase leuk, ook als ze zoals Anne en Koen al vijftien en dertien waren, alleen hadden ze dan hun moeder steeds minder nodig. Gelukkig waren Isabel en Sem nog niet zover...

Ze slikte. Sem was al zes, zijn kleuterjaren lagen definitief achter hem. Ze voelde zich ineens oud. Ze was nog maar vijfendertig, maar het idee dat Sem mogelijk haar laatste kind zou zijn, viel ineens als een zwaar gewicht op haar. Laatst bij het opruimen van de bergzolder was ze aanbeland in de hoek van de zolder waar de babyspullen lagen: de inklapbare box, de kinderstoel die Marcel zelf gemaakt had, het wiegje waar ze ooit zelf nog in gelegen had, de dozen met babykleertjes. Ze had met verbazing naar de kleine rompertjes gestaard: hadden haar kinderen daar in gepast, waren ze zo klein geweest? Ze kon het zich nu niet meer voorstellen. Anne van vijftien met haar lange, slanke lijf; Koen van dertien met zijn wat gedrongen gestalte, die één bonk kracht uitstraalde; Isabel van acht met haar dromerige ogen en altijd lachende mond die nooit stilstond; en Sem, hun jongste, die na de zomervakantie naar groep 3 ging. Hij verheugde zich er al op. 'Dan kan ik straks zelf lezen, mam!'

Ze had haar neus in de stapel babykleertjes gestoken, op zoek naar die specifieke babygeur van zachte huidjes en natte haartjes, verlangend naar het

gevoel van een zoekend mondje tegen haar wang en kleine vingertjes krauwend in haar nek, een zacht, warm, opgefrommeld lijfje tegen haar borst. Daarna had ze de kleertjes weer teruggedaan in de doos, met dezelfde verlangende gedachte als Marcel bij zijn motor: wie weet, ooit nog eens...

DIE AVOND OP BED VROEG LOÏS AAN MARCEL: 'ZOU JIJ NOG EEN KIND WILLEN?'  
Ze voelde naast zich Marcel een plotselinge beweging maken, alsof hij schrok. 'Hoe bedoel je?'

'Nou, gewoon, of jij nog een kind zou willen.'

Marcel zuchtte. 'Nou, om eerlijk te zijn vind ik vier wel genoeg. Dat is al meer dan de meeste gezinnen hebben.'

Loïs voelde een lichte irritatie opkomen. 'Het kleinere aantal kinderen in andere gezinnen hoeft toch geen reden te zijn om zelf geen kinderen meer te willen?'

'Nee, dat niet. Ik wil alleen maar zeggen dat vier kinderen best al veel is. En vier gezonde kinderen, niet te vergeten. Dat is toch ook al bijzonder, kijk maar naar hiernaast.' Bij de burens waren twee van de drie kinderen autistisch, wat een zware claim op het gezin legde.

Het was even stil. Toen vroeg Marcel: 'Hoe kom je daar nu ineens bij?'

Ze draaide zich op haar zij en nestelde haar hoofd tegen zijn borst. Marcel sloeg zijn arm om haar heen. 'Nou?' vroeg hij.

Loïs haalde diep adem. 'Ik was laatst de zolder aan het opruimen, en daarbij kwam ik al de babyspullen weer tegen. Bovendien gaat Sem na de vakantie naar groep 3, en het idee dat hij ons laatste kind is en dat ik nooit meer zwanger zal worden... Ik voelde me ineens zo oud...'

Marcel lachte. 'Oud? Jij? Je bent bijna zes jaar jonger dan ik. Dat maakt mij dus al stokoud.'

Ze gaf hem plagens een duw in zijn zij. 'Ja, een ouwe bok ben je, nou goed!' Daarna werd ze weer serieus. 'Nee, echt. Vind jij het geen gek idee dat we nooit meer een baby zullen hebben? Nóóit meer?'

'Nou eh... nee. Dat is iets wat bij het leven hoort, denk ik. 'Er is voor alles een tijd', zegt Prediker toch? Hoe was het ook weer? 'Een tijd om te baren, en een tijd om te sterven' of zoiets? Net als dat je eigen kleutertijd ook niet meer terugkomt. Zou je daar dan ook weer naar terug willen?'

'Nee, natuurlijk niet. En ik ben ook blij dat ik geen tiener meer ben. Ik vind vijftendertig zijn eigenlijk wel leuk. Maar ik ben nog steeds in mijn vruchtbare leeftijd. Kijk, als ik vijftig zou zijn, was het wat anders, dan zou ik me

er wel bij neerleggen dat ik geen kinderen meer zou krijgen. Maar nu?’

‘En hoe moet dat dan voor mannen zijn? Die kunnen op hun honderdste nog kinderen verwekken, kijk maar naar Abraham. Maar het feit dat je de mogelijkheid hebt, wil toch niet zeggen dat je daar ongebreideld gebruik van moet maken? We hebben toch ook ons verstand gekregen?’

Loïs fronste haar wenkbrauwen. ‘Bah, wat klinkt dat zakelijk.’

Marcel drukte haar tegen zich aan. ‘Soms heeft je hart gelijk, maar soms je verstand. En mijn verstand zegt me dat vier kinderen meer dan genoeg is.’ Hij gaapte. ‘En mijn verstand zegt me ook dat het tijd is om te gaan slapen.’ ‘Morgen is het zaterdag, dan hoef je er toch niet vroeg uit?’

‘Dat weet ik wel, maar weten Isabel en Sem dat ook? Die zijn altijd vroeg wakker, dat weet je. En ik heb mijn slaap hard nodig, als hardwerkende kostwinner en huisvader.’

‘Je bent een ouwe bok, zie je nu wel?’ Loïs gleed met haar hand onder zijn pyjamajasje en woelde in zijn borsthaar. ‘Hè, jammer dat je zo’n slaap hebt...’ zei ze met een zwoele stem.

‘Eh, nou, zo’n slaap heb ik nu ook weer niet,’ reageerde Marcel meteen. Zijn mond zocht de hare. ‘En je weet het: een ouwe bok lust nog graag een jong blaadje.’

Loïs was nog diep in slaap toen er een zacht handje over haar wang aaide. ‘Mam, mam, ben je wakker?’

‘Ja, nu wel,’ kreunde ze. Ze kreeg met moeite haar ogen open en zag dat Sem naast het bed stond. Ze gaapte. ‘Hoe laat is het?’

‘De kleine wijzer staat al op de acht, kijk maar.’ Hij pakte de wekker die op haar nachtkastje stond en duwde die bijna tegen haar neus.

Loïs schrok wakker. ‘Hè, zo laat al?’ Het was tien voor acht. Ze keek naast zich. De plek van Marcel was leeg. ‘Waar is papa?’

‘Papa is in de keuken, hij vraagt of je een eitje lust.’

Loïs rekte zich uit. ‘Ja, lekker.’

‘En het zonnetje schijnt. We gaan in de tuin eten.’

Loïs sloeg het dekbed opzij en vroeg: ‘Kom je nog lekker even bij mama liggen?’ Ze had ineens een sterke behoefte om hem te knuffelen. Ze kwam overeind en trok hem naar zich toe.

Maar Sem worstelde zich los. 'Nee, ik moet papa helpen. Kom je er nou uit?' Hij rende naar de deur voor ze hem weer vast kon pakken.

'Ja, ik kom zo.' Ze zonk terug in het kussen. Beneden hoorde ze de waterval van woorden van Isabel, die zoals gewoonlijk van alles te vertellen had. Isabel had beslist geen last van een ochtendhumeur, in tegenstelling tot Anne, tegen wie je 's morgens niet al te veel moest zeggen.

Ze keek naar een kier tussen de gordijnen en zag dat de zon al volop scheen. Hè, fijn, dan kon ze vandaag weer lekker in de tuin werken. Door al die regen in mei en de zon van de afgelopen twee weken tierden niet alleen de planten, maar ook het onkruid welig.

Boven zich hoorde ze gestommel. Koen was blijkbaar ook al wakker. Anne zou waarschijnlijk pas om een uur of negen naar beneden komen. Of nog later.

Maar toen ze de badkamer in wilde gaan, zag ze tot haar verbazing dat Anne haar net voor was.

'Wat ben jij vroeg!' zei Loïs verbaasd. 'Moet je niet uitslapen?'

Anne schudde haar hoofd. 'Nee, we gaan vandaag met een groepje naar het zwembad om het schooljaar af te sluiten.'

'O? Gezellig.'

Anne mompelde iets onbestemds en schoot snel voor Loïs de badkamer in, Loïs kon nog net haar badjas van de deurhaak pakken. Ze liep de trap af en ging eerst beneden naar het toilet. Daarna liep ze naar de keuken, waar Marcel net de eieren in het kokende water liet glijden en de kookwekker aanzette. Uit de oven kwam de geur van versgebakken brood. In de tuin was de tafel al gedekt, en Isabel en Sem deden alvast de kussens in de tuinstoelen. Zelfs Koen was al beneden, hij zat voor de tv wat te zappen.

'Zo, schone slaapster,' zei Marcel grijnzend. 'Je hebt een lekker tukje gedaan.' Loïs rekte zich bevallig voor hem uit en sloeg toen haar armen om zijn nek. 'Tja, dat heb je ervan, als die ouwe bok ineens geen ouwe bok blijkt te zijn.' Ze keek hem diep in de ogen. 'Goeiemorgen, schat.'

Hij kuste haar. 'Goeiemorgen. Wil je vandaag een zacht- of een hardgekookt ei?'

'Doe maar zachtgekookt, dat past wel bij m'n stemming.' Ze aaide hem over z'n wang en liep toen de tuin in. 'Hè, wat een heerlijk weer!' Ze hoorde dat

de buurman het gras aan het maaien was, en snoof begerig de lucht op. 'Ik snap niet dat ze daar nog geen spuitbus van gemaakt hebben. Versgemaaid gras is toch een van de lekkerste geuren die er bestaat?'

Isabel keek haar ongelovig aan. 'Hoe kunnen ze nu gras in een spuitbus stoppen?'

Loïs trok haar lachend naar zich toe en knuffelde haar. 'Niet het gras zelf, alleen de geur van het gras, gekkie.'

'O, ik dacht al.' Toen schoot Isabel weer iets te binnen. 'Mam, wanneer mag ik nu eens met een vliegtuig mee, net als Sanne?' Dat had ze gisteren ook al wel vier keer gevraagd, ze kon er niet over uit dat haar hartsvriendin met een echt vliegtuig meeging.

'Dat gebeurt vast nog weleens,' hield Loïs zich op de vlakte. 'Wij gaan dit jaar weer kamperen, dat vind je toch ook leuk?'

'Jawel, maar dat doen we elk jaar, en ik ben nog nooit met een vliegtuig geweest.'

'Ik ook niet,' hoorde Loïs Anne zeggen. Ze keek om en zag Anne de tuin in komen, een handdoek om haar natte haren, in een felgekleurd topje en een skinny jeans.

Wat is het toch een mooie meid, schoot het door Loïs heen. Mijn dochters lijken gelukkig veel meer op Anouk dan op mij. Er was geen spoor van jaloezie in die gedachte.

'Wat kijk je naar me?' vroeg Anne wantrouwend.

Loïs lachte. 'Ik kijk graag naar je, omdat ik je zo'n mooie meid vind.'

'Ik mooi?' zei Anne, en ze fronste haar fraai gevormde wenkbrauwen. 'Jij bent bevooroordeeld, alle moeders vinden hun eigen kind mooi.'

'Vind jij jezelf niet mooi dan?' vroeg Loïs verbaasd. Ze dacht altijd dat Anne wel tevreden was met haar uiterlijk.

Anne haalde haar schouders op. 'Hm, kan beter.'

'Waar ben je dan niet tevreden over?'

Anne leek geïrriteerd. 'Eh... niet zulke moeilijke vragen op de vroege ochtend, hoor.' Ze draaide haar hoofd om en riep richting keuken: 'Pap, kunnen we al eten? Ik wil zo weg.'

'Ik kom eraan, de eitjes zijn bijna klaar,' hoorden ze hem terug roepen. 'Koen, kom je ook?'



Even later kwam hij buiten met een blad met eierdopjes, eieren en warme croissantjes. Koen kwam achter hem aan.

Zodra ze begonnen waren, greep Isabel gretig naar de croissantjes.

‘Pas op, ze zijn...’

‘Au! Heet!’

‘Ja, dat wilde ik net zeggen,’ zei Marcel droog. ‘Dat weet je toch? Ze komen net uit de oven.’

‘Ja, maar ik had zo’n honger,’ klaagde Isabel.

Marcel legde een croissantje bij Isabel en Sem op het bord en zei: ‘Eerst blazen.’ Ze zetten het allebei meteen op een blazen.

‘Kunnen ze croissantjes ook in een spuitbus doen?’ vroeg Isabel tussen het blazen door. ‘Die ruiken ook altijd zo lekker.’

‘Goed idee!’ vond Loïs.

Loïs begon aan haar eitje. Terwijl ze het leeg lepelde, genoot ze van haar man en kinderen om haar heen, het zonnetje op haar rug, de kleurige tuin, de rijk voorziene tafel. Een gevoel van diepe dankbaarheid welde in haar op. Wat had ze het toch goed! Zie je wel, die onrust was nergens voor nodig.

Die ochtend had Loïs het druk met de weekendboodschappen en een paar wassen, maar ’s middags had ze het rijk alleen. Ze verheugde zich op een paar uurtjes in de tuin. Anne was nog steeds in het zwembad, Marcel was met Sem naar een hockeywedstrijd van Koen, en Isabel speelde bij Sanne. Loïs trok een oude broek aan, haalde het tuingereedschap uit de schuur en ging aan het werk.

Na een uur of twee flink doorwerken keek ze vergenoegd om zich heen. De tuin lag er weer netjes bij. Ze had van de lavendel een paar geurende takken afgesneden en die in een vaas op de tuintafel gezet. Ze duwde genietend haar gezicht in de blauwe aren en snoof. Hè, heerlijk!

Met een voldaan gevoel over wat ze allemaal gedaan had ging ze naar de keuken, ze maakte een glas thee voor zichzelf en liep ermee de tuin in. Nippend van de nog hete thee liet ze haar blik in het rond dwalen. Er waren een paar lege plekken in de tuin. Zou ze nog even naar het tuincentrum fietsen voor wat eenjarige plantjes? Ze keek op haar horloge. Nee, dat kwam volgende week wel, Marcel en de kinderen zouden zo meteen thuiskomen,

ze zouden het vast ongezellig vinden als zij er dan niet was om naar hun verhalen te luisteren.

Ze liet zich in een van de tuinstoelen zakken en staarde peinzend voor zich uit. Het besef van wat ze zojuist gedacht had drong zich aan haar op. Was dit haar voorland: thuis zitten wachten tot Marcel en de kinderen terugkwamen van hun bezigheden buitenshuis, en luisteren naar hun verhalen?

Ze dacht aan wat Irene haar gisterochtend had gevraagd: 'Jij bent toch ook niet alleen maar de vrouw van Marcel en de moeder van je kinderen? Je bent toch zelf ook iemand met een eigen weg?'

Ze had zichzelf tot nu toe altijd een bevoorrechte vrouw gevonden omdat Marcel genoeg verdiende voor het gezin en zij er niet bij hoefde te werken. Ze kende genoeg vrouwen die én een gezin én een baan hadden, en ze had zich vaak afgevraagd hoe zij dat combineerden. Ze zou er zelf niet aan moeten denken om de zorg voor haar jonge kinderen te moeten delen met leidsters van het kinderdagverblijf. Ze waren toch al zo snel groot. Ze had bij Anne zelfs moeite gehad om haar voor het eerst naar school te brengen, en was blij dat ze Koen toen nog thuis had. Toen Koen eenmaal naar school was, waren de muren de eerste weken op haar afgekomen tijdens de schooltijden.

'Joh, wees blij dat je je handen vrij hebt overdag,' had haar moeder gereageerd toen ze zich bij haar daarover beklaagde.

'Voor wat?' had Loïs gevraagd. 'Ik ben niet iemand die de hele dag loopt te poetsen.'

'Nou, je kunt bij vriendinnen op de koffie gaan, of lekker uitgebreid met mij gaan winkelen, of lezen of puzzelen of zo. Ik verveelde me nooit.'

Loïs had zich nooit afgevraagd wat haar moeder deed als zij naar school was. Haar moeder was gewoon altijd thuis als ze uit school kwam, dat was een gegeven.

Loïs was blij geweest dat Marcel geen bezwaar had tegen een derde zwangerschap, en ze verheugde zich bij voorbaat al op de komst van een nieuwe baby. De komst van Sem daarna was niet echt gepland, maar hij was toch net zo welkom als de andere drie kinderen. Ze moederde nu eenmaal graag.

Maar Sem was nu zes. Toen Sem vier was geworden en ook hij naar groep 1 ging, zat Anne inmiddels op de middelbare school, en hadden haar onregel-

matige schooltijden ervoor gezorgd dat Loïs soms toch nog overdag een kind thuis had. Ook had ze zich aangemeld als leesmoeder, waarmee ze haar dinsdagmiddagen vulde. Bovendien hadden de kinderen tot en met groep 4 niet alleen de woensdagmiddag, maar ook de vrijdagmiddag vrij. Maar Isabel ging straks naar groep 5, dus voor haar verviel die extra vrije middag. Loïs dacht terug aan het gesprek dat ze gisteravond met Marcel had gehad, over een nieuwe baby. Marcel had gelijk dat een mens soms z'n verstand moest gebruiken, en ze wist nu al dat zo'n kind natuurlijk ook weer een keer vier werd en dat ze dan wéér die drang zou voelen om zwanger te worden. Maar nu ze zich zo ineens met de neus op de feiten geduwd voelde dat Sem blijkbaar het laatste kind was dat ze mocht dragen en baren, had ze het idee dat haar iets afgenomen was. Als ze vooraf had beseft dat Sem de laatste zou zijn, had ze daar veel bewuster van genoten, hield ze zichzelf voor.

Ze vond het nog steeds een vreemd idee. Nooit meer zwanger zijn. Nooit meer dat wonder meemaken van nieuw leven dat zich vormde in haar buik. Natuurlijk, ze wist dat ze een gezegend mens was omdat ze dat al vier keer mee had mogen maken, en omdat al hun kinderen gezond waren. Ze kende genoeg mensen die dat voorrecht niet hadden gekregen: de burens van wie twee van de drie kinderen autistisch waren; de zus van Marcel die ongewenst kinderloos was en daar veel verdriet van had; een van haar schoolvriendinnen die in hetzelfde jaar als Loïs getrouwd was maar die pas na twaalf jaar dokteren een zoon had gekregen, die echter lichamelijk gehandicapt was; een nicht die na vier miskramen de hoop op een kind al opgegeven had, en die nu weliswaar weer zwanger was, maar nauwelijks genoot van haar zwangerschap en haar tijd met angst en beven uitdroeg. Zij, Loïs, had geboft. Maar ze had zo graag nog eens...

Nooit meer. Toen haar vader overleed, was dat besef van de eindigheid van het leven, van het 'nooit meer', voor het eerst tot haar doorgedrongen, en dat besef werd steeds sterker. Ze zou zijn stem nooit meer horen. Nooit meer zou ze zijn ogen zien oplichten als hij haar zag. Nooit meer zou ze hem om raad kunnen vragen. Ze zou hem nooit meer kunnen verwennen met de kaascrackers die hun bakker als specialiteit had, en die hij zo lekker vond. Toen hij vol verhalen thuiskwam na de reis door Canada, was hij dolenthousiast geweest over de nieuwe digitale spiegelreflexcamera die hij daar

aangeschaft had, en van de mogelijkheden die de digitale fotografie bood. Hij had zich meteen opgegeven voor een cursus om die mogelijkheden ten volle te kunnen benutten. Hij had zich enorm verheugd op de komende reis naar Zuid-Afrika, een land dat al jaren op zijn verlanglijstje stond om te bezoeken. Het was te groot en te ver weg om in twee weken rond te reizen, en meer vakantie had hij zich tijdens de bouwvak nooit gegund. Het werk ging altijd voor. Door de vrije tijd die voor hem lag, had hij zo veel plannen gehad.

Nooit meer. De mens wikt, maar God beschikt. Iemand had dat destijds op een nogal zalvende toon tegen haar gezegd bij het condoleren na de begrafenis. Ze had de opmerking een echte doodoener gevonden en had de man wel wat kunnen doen. Nog zo aangeslagen door het onverwachte overlijden van haar vader had ze behoefte gehad aan troostende armen, aan meelevende, aan samen stil zijn. Niet aan een opmerking waarvan haar haren overeind gingen staan. De mens wikt, maar God beschikt. Alsof het zinloos was om als mens plannen te maken, omdat God toch deed wat Hij wilde.

Ze had altijd moeite gehad met mensen die van mening waren dat ze precies aan konden wijzen wat van God kwam en wat niet. Toen het zoontje van haar schoolvriendin gehandicapt bleek, had een buurman gezegd: 'Dat is jullie straf omdat jullie je er niet bij neergelegd hebben dat God jullie geen kinderen wilde schenken.' Loïs had haar oren niet geloofd toen ze dat hoorde, ze had de man volkomen harteloos gevonden. Toen die burens zelf een halfjaar later een zoon met het syndroom van Down kregen, scheen de man als uitleg gegeven te hebben: 'Dat is een poging van de duivel om ons van ons geloof af te trekken.' Ja, zó lustte ze er nog wel een paar, maar niet heus! De mens wikt, maar God beschikt. Als je de verhalen van de Bijbel las, was het vaker andersom: God wikt, maar de mens beschikt – en dan beschikte die mens vaak heel iets anders dan wat God voor ogen had gehad. Dat was al begonnen in het paradijs. God had gezien dat alles 'goed' was, maar de mens had dat niet goed genoeg gevonden, en wilde meer. Adam en Eva leken toen al op de mensen van nu, die alleen maar méér leken te willen. Méér geld – het aantal loterijen en casino's leek alleen maar toe te nemen, inspelend op die begeerte van de mens. Méér aanzien – er verschenen allerlei talentenjachten op de tv, die gouden bergen beloofden aan degenen die

de kans hadden om 'm te winnen. Méér aandacht – sommige tv-zenders gingen steeds verder in het maken van de meest krankzinnige tv-programma's om de kijkcijfers op te krikken en het gesprek van de dag te zijn. Méér macht – het aantal politieke partijen rees de pan uit, en om stemmen te trekken riep elke politicus om het hardst dat hij de beste oplossingen had voor de uiteenlopende problemen die er waren. Méér spullen – elke week kwamen er tientallen reclamefolders in de brievenbus die de aandacht vestigden op allerlei dingen waar de moderne mens blijkbaar behoefte aan had.

Maar hoe zat dat dan met haarzelf? Door nog een kind te willen liet ze zelf toch ook zien dat ze niet tevreden was met wat ze had, en dat ze méér wilde? Hoe zou haar leven eruitgezien hebben als ze nooit was getrouwd? Hoe zou haar leven eruitgezien hebben als zij en Marcel gestopt waren bij twee kinderen? Hoe zou een eventueel volgend kind eruitzien, en wat zou het zijn? De vragen buitelden door haar hoofd.

Wat was 'goed' voor haar? Wat had God bij haar, Loïs, voor ogen toen Hij haar schiep?

'Moeder worden' was tot nu toe haar grootste ambitie geweest, en ze had er voor de volle honderd procent van genoten. Maar haar kinderen werden groter. Natuurlijk bleef zij hun moeder, maar ze zouden straks allemaal hun eigen weg gaan. En eens hield dat 'moeder worden' op, of ze nu wilde of niet.

Ze vroeg zich ineens af of ze, door steeds opnieuw moeder te willen worden, de illusie vast had willen houden dat ze oneindig zou leven, dat ze eeuwig jong zou blijven. Wie weet was dat ook zo. Maar daarmee hield ze alleen maar zichzelf voor de gek. Haar kinderen werden ouder, en daarmee zij dus ook. Al was ze er vast van overtuigd dat zij met haar vijfendertig jaar er jonger uitzag en zich jonger voelde dan haar moeder toen die vijfendertig was. Haar moeder had zich vanaf haar huwelijk erg degelijk, bijna ouwelijk gekleed, en Loïs herinnerde zich haar moeder niet anders dan dat ze zich bezadigd gedroeg.

Ze had er niet eerder over nagedacht, maar door de opmerking van Irene kwam de vraag boven: was haar enige doel in dit leven moeder worden? Het leven doorgeven? Met wat voor doel? Dat hun kinderen ook als enig doel hadden om het leven door te geven? Als een onweerstaanbare drang van de

natuur, of als de opdracht van God: 'Vervult de aarde'?

Ze dacht aan Anne. Anne had een duidelijk doel voor ogen: ze wilde dierenarts worden en deed daarvoor goed haar best op school, al moest ze er hard aan trekken. Ze hoorde Anne nooit over trouwen of moeder willen worden. Isabel wel. Isabel was vanaf het begin een poppenmoedertje geweest, terwijl Anne al vroeg met allerlei beestjes in de weer was: een worm die ze in de tuin had gevonden, een vogeltje dat uit het nest was gevallen, de kittens van de overburen, en niet te vergeten haar laatste liefde: paarden. Ze ging sinds een jaar elke woensdagavond naar paardrijles, en haar grote wens was een eigen paard.

Anne zou een andere weg gaan dan zij, Loïs. Logisch, het was een andere tijd. Net als zij in weer een andere tijd was opgegroeid dan haar moeder. Haar moeder had nooit doorgeleerd, zij stamde nog uit de tijd dat het vanzelfsprekend was dat je als vrouw stopte met werken zodra er kinderen kwamen.

Wat dat betreft volgden Anouk en zij allebei dezelfde weg als hun moeder. Anouk had wel een vervolgopleiding afgemaakt, de meao, en ze had nog een jaar op een kantoor gewerkt, maar ook zij was gestopt met werken zodra ze getrouwd was, en had zich volledig gestort op het huishouden en later op de verzorging van de kinderen. Zowel Marcel als Jos deed, net als Loïs' vader, nauwelijks iets in het huishouden, al zorgde Marcel sinds de komst van de jongste twee kinderen af en toe voor het ontbijt in het weekend, zoals vanmorgen. Jos kon nog geen ei bakken, volgens Anouk, 'hij zou zelfs water aan laten branden'.

Anne zou over een paar jaar op kamers gaan en gaan studeren. Zij zou een wereld ervaren die haar beide ouders nooit betreden hadden. Konden ze haar daar dan wel op voorbereiden?

Weer dacht Loïs aan het enthousiasme waarmee Irene had verteld dat ze een opleiding ging volgen. Zou ze dat zelf ook willen? Haar eerdere studie weer oppakken, afmaken wat ze eens begonnen was?

Ze was reëel genoeg om te beseffen dat zestien jaar na het stoppen met de pabo van haar gevraagd zou worden om helemaal opnieuw te beginnen als ze weer zou kiezen voor die opleiding. Maar wilde ze dat nog wel?

Even schoot de gedachte door haar heen om haar vaders droom alsnog te

volgen en naar de avond-hts te gaan. Maar tegelijk verwierp ze die gedachte. Nee, áls ze al begon aan een nieuwe opleiding, dan zou dat geen technische opleiding zijn. Maar wat dan?

Meegaan met Irene? Ze grijnsde bij het idee. Nee, dat wist ze nu al, dat zou niets voor haar zijn. Ze had uit nieuwsgierigheid een paar keer een yoga-avond bezocht, maar al die ingewikkelde houdingen als de 'zonnegroet', de 'sprinkhaan', de 'koeienkop' en hoe al die andere houdingen ook mochten heten, hadden haar het idee gegeven dat ze met haar lichaam in de knoop kwam te zitten. En toen bij de laatste ontspanningsoefening een van de deelnemers blijkbaar zo ontspannen was dat hij ging liggen snurken, had ze moeite gehad om haar lach binnen te houden.

Dat dus ook niet. Maar wat dan wel?

MARJA VAN DER LINDEN

# Loïs

Loïs is gelukkig als echtgenote en moeder, maar gaat zich wat vervelen als haar jongste kind naar school is. Ze besluit een studie op te pakken. Dat bevalt haar prima, en ook haar gezin vaart er wel bij: haar man is trots op haar en de kinderen vinden het 'stoer'.

Loïs' moeder en Anouk, Loïs' jongere zus, zien haar groei echter met lede ogen aan. Ze merken dat Loïs hun ontgroeit. 'Je bent jezelf niet meer,' zeggen ze, terwijl Loïs juist het gevoel heeft dat ze steeds meer zichzelf wordt.

Loïs worstelt tussen haar behoefte om te groeien en haar loyaliteit naar haar moeder en zus. Ze ervaart dat steeds meer als een spagaat. Uiteindelijk zal Loïs moeten kiezen.

Marja van der Linden weet de gevoelige snaar te raken in haar familieromans. Na het indringend geschreven *Strepen op de weg* en *Rotonde van het leven* een nieuw pareltje van deze veelzijdige auteur.



Zomer & Keuning

ISBN 978 90 5977 637 1 NUR 344



9 789059 776371

[www.spiegelserie.nl](http://www.spiegelserie.nl)